

जायदादिविमोक्षांतां जैवीं सृष्टिमाह सर्वेत्यादिना तेजोमयः वासनामयः जायद्वासनामयेस्वप्नद्रष्टरितैजसपदप्रयोगात् तस्मिन्मय्येदेहे संकर्षणं अहंकारं ॥ १० ॥ मनसा सह अकल्पयदिति पूर्वणसंबंधः सः सम
नस्कोहंकारः सोऽहमित्येव्याहरत्ततोहं नामाभवदित्यहंकारसृष्टिमुक्त्वा सोविभेत्सनारमतेति तदनुवादेन भयारत्यादेर्मनो धर्मस्य श्रवणात्तत्सृष्टेस्तत्र विवक्षणात् सैषा ब्रह्म गोति सृष्टिर्यन्मर्त्यः सन्नमृतानसृज
तेति श्रुतिसाम्यादपि जीवसृष्टिप्रकरणमिदमित्यवसीयते ॥ ११ ॥ नाभ्यां पद्ममिति स्वप्नवद्दहिरिव भासमानमपि अंतरेव ब्रह्मांडमस्ति मानसत्वात्तस्येति दर्शितं नाभ्यामुपरितिष्ठति विश्वस्यायतनं महदिति श्रुतेः ॥ १२ ॥
पुष्करेनाभिकमले अथ यदिदमस्मिन्ब्रह्मपुरे दहरपुंडरीके वेदमेत्यादि श्रुतेरांतरमेव पुष्करमिह प्रतिपत्तव्यं न बाह्यं ब्रह्मपुरे ब्रह्मोपलब्धिस्थाने शरीरे दहरं सूक्ष्मं सः समनस्कोहंकारः पुष्करे स्थित्वा ब्रह्मा सर्वभूतस्रष्टा सम
भवदितिसंबंधः हृदयपुंडरीकादौ निरुद्धं मन एव सर्वेश्वर इत्यसकृदावेदितं ॥ १३ ॥ तस्मिन्निति एवं हृत्पुंडरीके ब्रह्मण आविर्भावेति तमोगुणकार्यभूतो मधुर्नाम लयापरनामा योगविघ्नः दिनं दिनं लयाभ्यासात् पूर्वजो ना

सर्वतेजोमयस्तस्मिन् शयानः पुरुषोत्तमः ॥ सोऽग्रजं सर्वभूतानां संकर्षणमकल्पयत् ॥ १० ॥ आश्रयं सर्वभूतानां मनसे तीह शुश्रुम ॥ सधारयति भूतानि उभे
भूतभविष्यती ॥ ११ ॥ ततस्तस्मिन् महाबाहौ प्रादुर्भूते महात्मनि ॥ भास्करप्रतिमं दिव्यं नाभ्यां पद्ममजायत ॥ १२ ॥ स तत्र भगवान् देवः पुष्करे भ्राजयन् दिशः ॥
ब्रह्मा समभवत्तात सर्वभूतपितामहः ॥ १३ ॥ तस्मिन्नपि महाबाहौ प्रादुर्भूते महात्मनि ॥ तमसा पूर्वजो जज्ञे मधुर्नाम हासुरः ॥ १४ ॥ तमुग्रमुग्रकर्माणमुग्रं क
र्म समास्थितं ॥ ब्रह्मणोपचितं कुर्वन् जघान पुरुषोत्तमः ॥ १५ ॥ तस्य तात वधात्सर्वे देवदानवमानवाः ॥ मधुसूदनमित्याहुर्ऋषभं सर्वसात्वतां ॥ १६ ॥ ब्रह्मानुस
सृजे पुत्रान् मानसान् दक्षसप्तमान् ॥ मरीचिमत्र्यंगिरसं पुलस्त्यं पुलहं क्रतुं ॥ १७ ॥ मरीचिः कश्यपं तात पुत्रमग्रजमग्रजः ॥ मानसं जनयामास तैजसं ब्रह्मवित्त
मं ॥ १८ ॥ अंगुष्ठात्ससृजे ब्रह्मामरीचेरपि पूर्वजं ॥ सो भवद्भरत श्रेष्ठ दक्षो नाम प्रजापतिः ॥ १९ ॥ तस्य पूर्वमजायंत दशतिस्त्रश्च भारत ॥ प्रजापतेर्दुहितरस्तासां
ज्येष्ठा भवदितिः ॥ २० ॥ सर्वधर्मविशेषज्ञः पुण्यकीर्तिर्महायशः ॥ मारीचः कश्यपस्तात सर्वासामभवत्पतिः ॥ २१ ॥

दिर्ब्रह्मयासाय आविर्भवति ॥ १४ ॥ तमिति अपचिति उन्नतिं पुरुषोत्तमश्चिदात्मा योगे उपस्थितं लयं बोधेनैव शमयेदित्यर्थः एतच्च विक्षेपादेरप्युपलक्षणं यदाहुः संप्रदायविदः लये संबोधयेच्चित्तं विक्षि
प्तं शमयेत्पुनरित्यादि ॥ १५ ॥ तस्येत्यादिना आंतरसृष्टिप्रपंचो यावदध्यायसमाप्ति सात्परमात्मा तद्वासात्वातां योगिनामित्यर्थः ॥ १६ ॥ ब्रह्मेति मानसत्वं योगि सृष्टेर्मूढसृष्टेश्च यद्यपि तुल्यं तथापि योगिनां
जितमनस्कत्वात् सृष्टिर्न दुःखदामूढानां अतथात्वाद्दुःखदाज्ञानाज्ञानकृतावेव हि मोक्षबंधाविति प्रसिद्धं अत्र द्वयाह प्राजापत्यादेवाश्चासुराश्च तत्र कानीयसा एव देवा ज्यायसा असुरास्त एषु लोकेष्वस्पर्धतेति श्रुत्यनुसारे
ण शमादयो देवाः शास्त्रबलेन निष्पाद्यतयायत्नसाध्यत्वात्कनिष्ठाः कामादयोऽसुराः स्वाभाविकत्वाज्ज्येष्ठाः तेषां आत्मानं मोचयितुं मोहपाशैर्बद्धुं च मिथः स्पर्धमानानां यदा विष्णुवाक्यं सत्त्वं वर्द्धते तदा देवानां ज
योऽसुराणां पराजयश्चात्मविमोक्तहेतुर्भवतीत्याख्यायिका तात्पर्यं पदार्थः स्पष्टः ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥